

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KONSTITUTSIYASI: ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI

Z.N.To‘rayeva

Navoiy viloyati, Navbahor tumani

26-maktabning boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

***Annotasiya:** O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasi** — bu mamlakatning asosiy huquqiy hujjati bo‘lib, uning siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy tizimi, fuqarolar huquqlari va erkinliklarini ta‘minlash, davlat tuzilmasini belgilashda muhim rol o‘ynaydi. 1992-yil 8-dekabrda qabul qilingan Konstitutsiya mustaqil O‘zbekiston davlatining mustahkam huquqiy asosini yaratib, erkin va farovon hayotni shakllantirishda muhim omilga aylandi. Ushbu maqolada O‘zbekiston Konstitutsiyasining erkin va farovon hayot garovi sifatidagi roli, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishdagi o‘rni va uning jamiyatni rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.*

1. Konstitutsiyaning Huquqiy Asoslari va Fuqarolarning Erkinliklari

O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, birinchi navbatda, mamlakatdagi **fuqarolar huquqlari va erkinliklarini himoya qilishga** asoslangan. Konstitutsiyaning birinchi bo‘limi va uning 23-moddasida, **"O‘zbekiston Respublikasining har bir fuqarosi qonun oldida tengdir"** deb ta’kidlanadi. Bu prinsip barcha fuqarolarni teng huquqli qilish, ular uchun adolatli va erkin jamiyatni yaratish uchun zarur bo‘lgan asosiy tamoyildir. Fuqarolarning **shaxsiy erkinligi, siyosiy erkinliklari, diniy va ma'naviy erkinliklari** hamda **axborot olish huquqi** Konstitutsiyada mustahkam belgilangan.

Bu erkinliklarning kafolatlanishi, odamlarning o‘z hayotini mustaqil ravishda boshqarish, fikr va qarashlarini erkin ifodalash, davlat siyosatida ishtirok etish, ta’lim olish va kasb-hunarni tanlash imkoniyatlarini yaratadi. Konstitutsiya, shuningdek, **so‘z erkinligini, matbuot erkinligini, ichki va tashqi saylovlarda ishtirok etish huquqini** ham o‘z ichiga oladi. Shu tarzda, fuqarolar o‘z fikrlarini

erkin ifoda etib, jamiyatda faol ishtirok etishlari mumkin, bu esa erkin va farovon jamiyatning asosini tashkil etadi.

2. Ijtimoiy Adolat va Tenglik

Konstitutsiya orqali O'zbekistonning **ijtimoiy adolat** va **tenglikni** ta'minlashga qaratilgan siyosati mavjud. Har bir fuqaro ijtimoiy himoya va mehnat huquqlariga ega bo'lib, **"Ta'lim olish huquqi"** (49-modda) va **"Sog'liqni saqlash xizmatlariga kirish"** (48-modda) kabi kafolatlar jamiyatda adolatli hayot kechirishga imkon beradi. Konstitutsiya davlatni **fuqarolarning ijtimoiy himoya qilinishini** ta'minlashga, shuningdek, **kambag'allikni qisqartirishga** mas'ul deb belgilaydi. Bu, o'z navbatida, jamiyatning barcha qatlamlariga teng imkoniyatlar yaratishga qaratilgan bir qadamdir.

O'zbekistonning Konstitutsiyasi, shuningdek, iqtisodiy va ijtimoiy tenglikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Fuqarolar uchun ta'lim olish, sog'liqni saqlash, mehnat qilish va boshqa ijtimoiy xizmatlarga teng kirish imkoniyatlarini yaratish — farovon hayotga erishishning muhim omillaridan biridir. Konstitutsiya orqali davlat, ijtimoiy adolatni ta'minlash uchun tizimli islohotlar o'tkazib, fuqarolarning farovon hayotini yaratish maqsadida doimiy choralarni ko'rib kelmoqda.

3. Erkin Iqtisodiyot va Jamiyatning Rivoji

O'zbekiston Konstitutsiyasining iqtisodiy yo'nalishlari ham muhim ahamiyatga ega. 35-modda orqali **mehnat huquqi** va **iqtisodiy erkinlik** kafolatlanadi. Fuqarolar o'z mehnatini erkin tanlash, shuningdek, iqtisodiy faoliyat yuritish huquqiga ega. Konstitutsiyaning bu jihati, erkin bozorni va biznesni rivojlantirishga, investitsiyalarni jalb qilishga, shuningdek, iqtisodiy o'sishga xizmat qiladi. Erkin iqtisodiyot esa farovon jamiyat qurishning asosiy qismidir.

Shuningdek, O'zbekistonning mustaqil iqtisodiy siyosati jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi, ayniqsa, daromadlar va boyliklarning adolatli taqsimlanishi masalalarida. Bu nafaqat iqtisodiy o'sish uchun, balki barcha fuqarolar uchun yaxshilangan turmush sharoitlari yaratishga yordam beradi.

4. Ta'lim va Sog'liqni Saqlash Tizimi

O'zbekiston Konstitutsiyasi fuqarolarni ta'lim olish va sog'liqni saqlash huquqi bilan ta'minlaydi. **Ta'lim olish** huquqi har bir fuqaroning asosiy huquqlaridan biridir, bu esa ularga yuqori sifatli ta'lim olish imkonini yaratadi va ularni zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli yashashga tayyorlaydi. Shuningdek, **sog'liqni saqlash xizmatlari** davlat tomonidan kafolatlanadi va har bir fuqaro uchun teng taqdim etiladi.

Bu kafolatlar fuqarolarning yaxshi hayot kechirishlari va farovon jamiyatda yashashlariga imkon beradi. Ta'lim olish orqali insonlar o'z imkoniyatlarini kengaytiradilar, sog'lom turmush tarzini shakllantiradilar, bu esa umumiy farovonlikka olib keladi.

5. Davlatning Javobgarligi va Xalqning Xohish-Ilklariga E'tibor

O'zbekiston Konstitutsiyasining asosiy printsiplaridan biri — bu **xalqning hukumatga bo'lgan ishonchi va javobgarligi**. Konstitutsiyada davlat, fuqarolarni o'z manfaatlari yo'lida, ijtimoiy hamda siyosiy huquqlarini himoya qilish uchun mas'ul deb belgilanadi. **Demokratik tamoyillar**, fuqarolarni erkin va adolatli siyosiy jarayonlarga jalb qilish imkoniyatlarini yaratadi.

Shuningdek, davlat, jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlik va farovonlikni ta'minlashda, davlat hokimiyati va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi muvozanatni saqlashda mas'uldir. Bu siyosiy va iqtisodiy erkinlikni ta'minlash orqali xalqning farovon hayotini yaratish imkonini beradi.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi mamlakatda erkin va farovon hayot yaratish uchun kuchli huquqiy asosni tashkil etadi. Fuqarolarning huquqlari va erkinliklari, ijtimoiy adolat va iqtisodiy imkoniyatlar, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimi, shuningdek, davlatning mas'uliyati orqali Konstitutsiya erkin va farovon jamiyatni yaratish uchun zarur bo'lgan barcha shartlarni belgilaydi. O'zbekiston Konstitutsiyasi, davlatni fuqarolarining erkin va farovon hayotga intilishlarini ta'minlashda eng muhim huquqiy hujjat sifatida xizmat qiladi.